

درس اول: فی‌نامه

۱- (۳)

مفهوم گزینه‌ی (۳): بی‌خبری عاشقانه

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: هرکسی محرم راز عشق نیست.

۲- (۲)

مفهوم گزینه‌ی (۲): نکوهش آسودگی و بی‌دردی

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

۳- (۲)

مفهوم گزینه‌ی (۲): ضرورت تربیت و تحمّل سختی‌ها برای رسیدن به پختگی

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

۴- (۴)

مفهوم گزینه‌ی (۴): درمان‌ناپذیری درد عشق

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: توأم بودن درد و درمان در راه عشق

۵- (۴)

مفهوم گزینه‌ی (۴): کام‌یابی در دنیا امری ناممکن است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: بازگشت به اصل

۶- (۴)

مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌ی (۴): کشش به سوی عالم معنا / عشق موجب کمال است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) عاشق واقعی نایاب است. (۲) اظهار خاکساری و فروتنی در برابر معشوق (۳) دعوت به راستی و اخلاص

۷- (۲)

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۲): بازگشت به اصل (جهان متعالی، حقیقت وجود، خدا)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) ترجیح مخاطب بالاستعداد و مفید بر مخاطب بی‌ثمر (۳) دعوت به حرکت و تلاش و تکاپو و امیدواری

۸- (۲)

معنی عبارت سؤال: هر چیز به ریشه‌ی خود بازمی‌گردد.

پیام سه گزینه‌ی دیگر هم، مانند عبارت، «بازگشت به اصل» است که با توجه به مضمون عرفانی عبارت و گزینه‌ها می‌توان آن را «بازگشت به سوی

خدا» تعبیر کرد. هرچند گزینه‌ی (۲) هم به ارتباط اصل و فرع اشاره می‌کند، تقریباً مفهومی عکس مفهوم صورت سؤال دارد؛ گزینه‌ی (۲) اصل را پیرو

فرع می‌داند، چنان‌که مادر (اصل) جویای فرزند (فرع) معرفی شده است.

مفهوم گزینه‌ی (۳): انسان بی‌بهره از عشق، سزاوار هلاکت است.

۹- (۳)

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

گفتنی‌ست هرچند در گزینه‌های (۱، ۲ و ۴)، مانند صورت سؤال از واژه‌های «سوخته» و «خام» استفاده شده، وجود این واژه‌ها به تنهایی باعث

ارتباط معنایی نمی‌شود، بلکه لازم است تقابل مفهوم «پختگی» و «خامی» در ابیات دیده شود، نه الزاماً کلمات «پخته» (سوخته) و «خام».

مفهوم گزینه‌ی (۴): همه‌گیر بودن عشق‌ورزی به معشوق

۱۰- (۴)

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

مفهوم بیت سؤال و گزینه‌ی (۳): نی، گویای حال عاشق و شرح‌دهنده‌ی راز عشق است.

۱۱- (۳)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تنها، معشوق حقیقی‌ست که ماندگار است. (۲) عاشق حقیقی هرگز از عشق سیراب نمی‌شود.

(۴) گرچه جان، تن را ادراک می‌کند و تن از جان آگاهی دارد و هیچ‌یک از دیگری پوشیده نیست، اما توانایی دیدن جان به هیچ چشمی داده

نشده است؛ به بیان ساده‌تر یعنی در حقیقت، فاصله‌ای میان ظاهر و باطن عشق نیست، اما کسی اجازه‌ی دیدار جمال معشوق حقیقی را ندارد.

مفهوم گزینه‌ی (۴): انسان بی‌خبر از عشق، حال عاشق را درک نمی‌کند.

۱۲- (۴)

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: آرزوی عاشق برای یافتن انسان هم‌درد

در هر دو بیت، شاعر زندگی دنیوی را بی‌اهمیت می‌شمارد و برای از دست دادن آن تأسف نمی‌خورد.

۱۳- (۳)

مفهوم گزینه‌ی (۲): ارزش سخن و ماندگاری آن

۱۴- (۲)

مفهوم مشترک مصراع سؤال و سایر گزینه‌ها: رازداری عاشقانه

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۳): بازگشت به اصل

۱۵- (۳)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) ضرورت توجه به موسیقی (۲) متفاوت بودن ظرفیت درک افراد (۴) جبر و نفی اختیار

۱۶- (۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) پخته: عاشق حقیقی، عارف/ خام: انسان بی‌خبر از عشق

(۳) بی‌هوش: عاشق حقیقی، عارف/ هوش: عشق / گوش: عاشق حقیقی که توان شنیدن اسرار عشق را دارد./ زبان: سر عشق

(۴) ماهی: عاشق حقیقی، عارف/ آب: عشق / بی‌روزی: انسان بی‌خبر از عشق

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۴): سخن، نشان‌دهنده‌ی راز درون است. (۴) - ۱۷

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) از خود بی‌خودی عاشق (۲) ارزشمندی گل (۳) کشف راز عشق موجب هلاکت است.

۱۸- (۴) آرایه‌ی تضاد در سایر گزینه‌ها:

(۱) بدحالان ≠ خوش‌حالان (۲) پخته ≠ خام (۳) زهر ≠ تریاق

مفهوم گزینه‌ی (۳): رنج عاشقی / ترجیح معشوق بر همه‌ی لذات دنیا و آخرت (۳) - ۱۹

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: جدایی از اصل و آرزوی بازگشت به اصل

مفهوم گزینه‌ی (۳): فراگیری دلدادگان معشوق (۳) - ۲۰

مفهوم مشترک مصراع سؤال و سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق می‌فهمد.

دقت کنیم! گزینه‌ی (۴) در اصل به «شرح‌ناپذیری غم عشق» اشاره دارد، اما به هر حال مفهوم مشترک آن با سایر ابیات همان است که گفته شد.

مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌ی (۳): بازگشت به اصل (۳) - ۲۱

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) فروتنی موجب کمال است. (۲) ناپایداری قدرت دنیوی (۴) و ۲

مفهوم گزینه‌ی (۱): عشق موجب کمال است. (۱) - ۲۲

مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: بازگشت به اصل

مفهوم گزینه‌ی (۳): انسان بی‌بهره از عشق، روزگارش تباه می‌شود. (۳) - ۲۳

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) افشاگری «نی» (۲) عشق، باعث سوز و گداز دائمی‌ست.

(۴) حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

«نی‌نامه» هجده بیت سرآغاز دفتر اول مولاناست که به رغم عدم شباهت به نیایش‌های متداول و مرسوم و مغایرت با دیگر آثار نظم و نشر (۱) - ۲۴

فارسی، توجه به حق در تار و پود آن نهفته است و به همین دلیل نوعی «نیایش» به شمار می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها: در گزینه‌ی (۲)، از خاصیت نی، در گزینه‌ی (۳) از نوع ظرفیت انسان‌ها و در گزینه‌ی (۴) از قالب ادبی این اثر سخن

به میان آمده که ربطی به نوع شعر ندارند؛ به علاوه، مثنوی «نی‌نامه» از تقید به قافیه آزاد نیست، یعنی وجود قافیه در آن اجباری‌ست.

مفهوم بیت سؤال: انعطاف‌پذیری، همراهی با همه‌ی اقشار جامعه (۳) - ۲۵

بیت، ردیف ندارد، زیرا دو واژه‌ی «باد» با وجود ظاهر یکسان، معنای متفاوتی دارند. (۱) - ۲۶

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) کنایه: این که باد هم گرد کسی را پیدا نکند، کنایه از سرعت بسیار زیاد اوست، معادل کنایه‌ی امروزی «به گرد کسی نرسیدن».

(۳) جناس (تام): باد (مصراع اول): فعل داعیه به معنی «باشد»، باد (مصراع دوم): جریان هوا

(۴) کلمات قافیه: دو کلمه‌ی پایانی مصراع‌ها چنان که گفته شد، ظاهر یکسان، اما معنای متفاوت دارند؛ بنابراین، واژگان قافیه محسوب می‌شوند.

«هوش» در نی‌نامه، به معنی «عشق» آمده است. (۳) - ۲۷

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نی: بشنو از نی چون حکایت می‌کند / از جدایی‌ها شکایت می‌کند

(۲) ماهی: هر که جز ماهی ز آبش سیر شد / هر که بی‌روزی‌ست روزش دیر شد

(۴) بی‌هوش: محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست

مفهوم گزینه‌ی (۱): شناخت‌های متفاوت و برداشت‌های شخصی افراد (۱) - ۲۸

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

مفهوم بیت سؤال: نی با نغمه‌های سوزناک خود، اسرار نهفته‌ی عاشق ناکام را فاش می‌کند. (۱) - ۲۹

جناس (تام): پرده (اول): اصطلاح موسیقایی / پرده (دوم): حجاب، کنایه از آبرو (۱) - ۳۰

درس دوم: مناجات

۳۱- (۲)

ترجمه‌ی آیه‌ی شریفه: هر که را بخواهی عزیزی می‌کنی و هر که را بخواهی خوار می‌گردانی.

مفهوم گزینه‌ی (۲): نکوهش خرسندی از گرفتاری دیگران

مفهوم مشترک آیه‌ی شریفه و سایر گزینه‌ها: عزّت و ذلّت در دست خداوند است. / سررشته‌ی همه‌ی امور در دست خداست.

۳۲- (۲)

مفهوم گزینه‌ی (۲): روزی خداوند، گسترده و فراگیر است.

مفهوم مشترک آیه‌ی شریفه و سایر گزینه‌ها: عزّت و ذلّت حقیقی انسان، به دست خداست.

۳۳- (۱)

مفهوم مشترک آیه‌ی شریفه و گزینه‌ی (۱): عزّت و ذلّت واقعی به دست خداوند است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) خودشناسی مقدمه‌ی خداشناسی‌ست.

(۳) دوست واقعی کسی‌ست که عیب دوست را به او گوشزد کند.

(۴) آزمندی سبب خواری‌ست.

۳۴- (۳)

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۳): اشاره به بخشندگی خداوند؛ در بیت سؤال، واژه‌ی «جود» (بخشش) و در گزینه‌ی (۳) واژه‌ی «کریم» و اصطلاح «نماینده‌ی فضل» این مفهوم را به خوبی نشان می‌دهند.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) بی‌کرانگی (پایان‌ناپذیری) عشق

(۲) خداوند فراتر از وهم و پندار و ادراک آدمی‌ست.

(۴) لزوم خوش‌بینی و تحمّل ناملايمات در عشق

۳۵- (۲)

مفهوم مشترک مصراع سؤال و گزینه‌ی (۲): بی‌نظیر بودن ممدوح

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیف‌ناپذیری زیبایی معشوق

(۳) نظر بازی عاشق / پندناپذیری عاشق / حال عاشق را تنها عاشق می‌فهمد.

(۴) دلدادگی عمیق عاشق / زبان‌بازی عاشق در توجیه نظربازی و شیطنیت خود

دقت کنیم! اگرچه مصراع سؤال در توصیف خداوند و گزینه‌ی (۲) در توصیف معشوق زمینی‌ست، مفهوم مشترک این دو - چنان‌که دیدیم -

«بی‌نظیر بودن ممدوح» است و با توجّه به ذائقه‌ی طراحان سازمان سنجش و کنکور، همین برای متناسب دانستن آن‌ها کافی‌ست.

۳۶- (۳)

مفهوم گزینه‌ی (۳): یگانگی خداوند

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: ناتوانی و عجز انسان از درک خداوند

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۴): عامل حقیقی سربلندی‌ها و سرنگونی‌ها اراده‌ی خداوند است.

۳۷- (۴)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) روزی‌رسانی خداوند

(۲) ناشناختنی بودن شکوه و زیبایی خداوند؛ عدم امکان شناخت خداوند

(۳) روی‌گردانی از درگاه خدا موجب خواری و درماندگی‌ست.

مفهوم گزینه‌ی (۳): گرفتاری‌ها و بدبختی‌ها نشانه‌ی قهر و خشم خدا و خوش‌بختی‌ها و شادکامی‌ها نشانه‌ی لطف خداوندند.

۳۸- (۳)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) عشق موجب ارزشمندی و کمال است.

(۴) آفریده‌ها، نشانه‌های وجود خداوندند.

۳۹- (۲)

مفهوم گزینه‌ی (۲): مقام و مرتبه‌ی عاشق حقیقی قابل تصوّر نیست.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: عدم امکان شناخت خداوند

۴۰- (۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) تو سزاوار ثنایی: الحمدلله (ستایش مخصوص خداوند است).

(۳) ملکا ذکر تو گویم: ایّاک نعبد (تنها تو را می‌پرستیم)؛ الحمدلله (ستایش مخصوص خداوند است). / تو ... خدایی: ربّ العالمین (خداوند جهانیان)

(۴) همه درگاه تو جویم، همه از فضل تو پویم: ایّاک نستعین (تنها از تو یاری می‌خواهیم).

درس دوم: نیایش

۴۱- (۱)

مفهوم گزینه‌ی (۱): ستایش تدبیر ممدوح

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: شورانگیزی عشق الهی

۴۲- (۱)

مفهوم گزینه‌ی (۱): بی‌خبری عاشقانه

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: ازلی بودن عشق

۴۳- (۲)

املا‌ی درست واژه در سایر گزینه‌ها:

(۱) رحیل: کوچ، سفر / ثنا: ستایش (سنا: روشنایی) (۳) صولت: هیبت، غلبه / زرع: کشت (ذرع: معادل ۱/۴ متر، گز)

(۴) تسویه: برابر شدن (تصفیه: صاف شدن) / محراب: پیشگاه مجلس، صدر اطاق، محلّ ویژه‌ی عبادت

۴۴- (۴)

فریاد	[انسان]	هستی	دامن	[انسان]	خاک
عمل مشبّه به	مشبّه به	مشبّه	از متعلقات	مشبّه به	مشبّه
مفروز	مفروز		مشبّه به مفروز	مفروز	
روح	[انسان]	کلام	صولت	[انسان]	خشم
از متعلقات	مشبّه به	مشبّه	ویژگی	مشبّه به	مشبّه
مشبّه به مفروز	مفروز		مشبّه به مفروز	مفروز	

۴۵- (۴)

مفهوم گزینه‌ی (۴): ضرورت اصلاح خود پیش از نصیحت دیگران

مفهوم مشترک عبارت سؤال و دیگر گزینه‌ها: ضرورت راستی ورزیدن؛ راستی موجب رستگاری‌ست.

۴۶- (۲)

معنی درست واژه‌ها: بیغوله: ۱- ویرانه ۲- بپراخ / مَلاه‌ی: جمعِ مله‌ی، آلات لَهو، بازیچه‌ها (مناهی: جمع منهی، نهی‌شده‌ها)

گَتم: پنهان داشتن، پوشیدگی / انحطاط: فروآمدن، فروافتادن، پست شدن، پستی

۴۷- (۱)

املا‌ی درست واژه در سایر گزینه‌ها:

(۲) إلقا: تفهیم کردن، آموختن (الغا: لغو کردن) / بُعد: دوری / قُرب: نزدیکی (۳) ردیلت: بدی، پستی

(۴) بیغوله: خرابه، ویرانه / سَطور: جمعِ سطر، خط‌ها (ستور: چارپا / سِتر: پوشاندن)

۴۸- (۳)

معنی درست واژه‌ها: ساطع: درخشان / حَمیت: مردانگی، غیرت / غاره: گلگونه، سرخاب

۴۹- (۴)

مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌ی (۴): ضرورت یکسانی ظاهر و باطن

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیف خامی و بی‌تجربگی موصوف (پادشاه تازه بر تخت نشسته)

(۲) رضایت به قضای الهی

(۳) توصیف آورده شدن زال به دست پدرش، سام، نزد منوچهر، پادشاه ایران

۵۰- (۴)

املا‌ی درست واژه: مناعت: بلندنظری، طبع عالی داشتن

۵۱- (۴)

مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌ی (۴): نکوهش کوچک شمردن گناه

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) بی‌ارزشی دنیا (۲) گدازندگی آه عاشق (۳) طلب لطف و عنایت از معشوق

مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌ی (۳): سیرت نیکو داشتن

۵۲- (۳)

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) آگاهی خداوند از باطن انسان‌ها (۲) طلب لطف و عنایت از معشوق

(۴) جلوه‌گری خداوند در وجود انسان

۵۳- (۱)

املا‌ی درست واژه: مناعت: بلندنظری

۵۴- (۱)

املا‌ی درست واژه: دَنائت: پستی، حقارت (مناعت: بلندنظر بودن، طبع عالی داشتن)

۵۵- (۴)

با توجه به گزینه‌ی (۴)، گوینده‌ی دعا از این صفات دوری می‌طلبد: طمع‌ورزی: پروردگارا، از خصلت طمع ... به تو پناه می‌آورم. / بدخلقی:

پروردگارا! از بدخویی ... به تو پناه می‌آورم. / شهوت‌طلبی: پروردگارا! از لجاج شهوت ... به تو پناه می‌آورم.

۵۶- (۴)

املا‌ی درست واژه‌ها: حمیت: مردانگی، غیرت (حمایت: پشتیبانی / همت: تلاش) / مَلاه‌ی: جمعِ مله‌ی، آلات لَهو و بازی و سرگرمی

(مناهی: جمعِ منهی، نهی‌شده‌ها) / بیغوله: ویرانه، خرابه / دَنائت: پستی، حقارت (مناعت: بلندنظر بودن، طبع عالی داشتن)

- این‌که گوینده از خداوند می‌خواهد به او کمک کند تا موجودی «خوشتن‌دوست» نباشد، بیان‌گر تمایل او به «ترک خودبینی و خودخواهی» است. (۴) - ۵۷
- املاي درست واژه در ساير گزینه‌ها:** (۳) - ۵۸
- (۱) صولت: هیبت، حمله
(۲) حمیت: مردانگی، غیرت (حمایت: پشتیبانی / همت: تلاش)
(۳) - ۵۹ مفهوم گزینه‌ی (۳): گاهی ظاهر ناخوشایند امور، نتیجه‌ی پسندیده به دنبال دارد.
(۴) فراق: دوری، جدایی (فراغ: آسایش)
(۴) - ۶۰ مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: صداقت و اخلاص موجب رسیدن به کمال است.
(۴) - ۶۱ مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: عشق موجب جریان زندگی در جهان هستی است.
املاي درست واژه: ناهنجار: غیرعادی، غیرطبیعی

درس سوم: درآمدی بر ادبیات حماسی

- در گزینه‌ی (۱) زمینه‌ی «خرق عادت» برجسته است: به آسمان رفتن کاووس (۱) - ۶۲
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۲) اشاره به جشن نوروز: زمینه‌ی ملی
(۳) اشاره به درفش کاوه: زمینه‌ی ملی
(۴) اشاره به رسوم پادشاهی: زمینه‌ی ملی
در این گزینه، اتفاقی بیرون از نظام عادی طبیعت دیده نمی‌شود. (۱) - ۶۳
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۲) اشاره به رویین‌تنی اسفندیار (۳) دیوسپید (۴) سیمرغ
حمزه‌نامه یا رموز حمزه، نمونه‌ای از شاهنامه‌های منثور است که مؤلف آن ناشناس مانده. (۱) - ۶۴
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۲) اخبار رستم: آزادسرو سیستانی
(۳) ابومسلم‌نامه: ابوطاهر طرسوسی
(۴) حمله‌ی حیدری: باذل مشهدی
برجسته بودن زمینه‌های ذکر شده در سایر گزینه‌ها ما را مجبور به انتخاب گزینه‌ی (۲) می‌کند؛ هرچند که رابطه‌ی علت و معلولی که از ویژگی‌های اصلی زمینه‌ی داستانی است، در این گزینه‌ها کاملاً آشکار است. (۲) - ۶۵
- «سیمرغ»، «دیو سپید»، «زال» و عمر هزار ساله‌اش، پدیده‌هایی غیرطبیعی‌اند که زمینه‌ی تخیلی و خرق عادت را در حماسه تقویت می‌کنند. (۱) - ۶۶
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۲) زمینه‌ی ملی، دربردارنده‌ی ویژگی‌های اخلاقی، اجتماعی، سیاسی و عقاید یک جامعه در مورد مسائل فکری و مذهبی و رخدادهای قهرمانی حماسه در جایگاه تاریخ خیالی یک ملت است.
(۳) زمینه‌ی قهرمانی: برجسته کردن شخصیت‌هایی است که از دیدگاه مادی و معنوی برجسته‌اند.
(۴) زمینه‌ی داستانی: مجموعه‌ای از رخدادهایی است که دربردارنده‌ی وصف‌ها، خطبه‌ها و تصویرها هستند.
مفهوم گزینه‌ی (۲): گله از روزگار نامساعد (۲) - ۶۷
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۱) این‌که نقصان خوش‌تر از کمال باشد!
(۳) این‌که بخیل بهتر از کریم باشد!
(۴) ترجیح یأس بر امید؛ این‌که «یأس» طلب‌کردنی و خواستنی باشد.
زور بازو همراه با قدرت تفکر، صفت قهرمان است؛ زیرا قهرمان حماسه انسانی است که از نظر نیروی مادی (زور بازو) و نیروی معنوی (قدرت تفکر) از دیگران برتر است. نمونه‌ی این‌گونه قهرمانان، «رستم» در شاهنامه‌ی فردوسی است. (۱) - ۶۸
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
(۲) زمینه‌ی ملی: تاریخ خیالی یک ملت است. حوادث تاریخی، نشان‌دهنده‌ی این زمینه است.
(۳) زمینه‌ی داستانی: دربردارنده‌ی وصف‌ها، خطبه‌ها و تصویرهاست.
(۴) زمینه‌ی خرق عادت: عوامل شگفت‌آور و تخیلی بیان‌گر این ویژگی حماسه است.

(۳) - ۶۹

حماسه: شعریست داستانی با زمینه‌های قهرمانی، قومی و ملی که حوادثی خارق‌العاده (فرا تر از باور) در آن جریان دارد. شعر حماسی، شعری عاطفی نیست و شاعر، عواطف و احساسات شخصی خود را در آن وارد نمی‌کند، بلکه عواطف و احساسات مردم مختلف یک روزگار را در قالب اشعار حماسی بیان می‌کند.

درس سوم: کاوه‌ی دادرگاه

(۴) - ۷۰

در محیطی که پادشاه بیدادپیشه‌ی ماردوش به‌وجود آورده بود، تاریکی و ظلم بر همه‌جا چیرگی داشت و کسی ایمن نمی‌توانست زیست:

نهان گشت آیین فرزندگان / پراکنده شد نام دیوانگان

هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی آشکارا گزند

شده بر بدی دست دیوان دراز / ز نیکی نبودی سخن جز به راز

در گزینیه‌ی (۴) هم اوضاع این‌طور تصویر شده است:

«فرشته صورت خود را پنهان کرده و شیطان زیبایی خود را که در حقیقت، چیزی جز زشتی نیست، عرضه می‌کند.»

همان‌طور که می‌بینیم، در هر دو شعر، راستی، پاکی و زیبایی گوشه‌نشین شده و ناراستی، زشتی و ناپاکی غالب شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مفهوم بیت: پرهیز از «تفرقه» به معنی پراکندگی خاطر و آشفتگی خیال؛ مصراع دوم این بیت، بیشتر ترسیم‌کننده‌ی فضای حکومت

فریدون پس از نابودی ضحاک است: به حکم آن که چو شد اهرمن سروش آمد (شد: رفت / اهرمن: شیطان / سروش: پیک خداوندی)

(۲) تقابل عشق و عقل: پرهیز عاشق از عاقلانه رفتار کردن؛ عاشق، مصلحت‌اندیش نیست.

(۳) خوبی و بدی جمع ناپذیرند. مصراع دوم این بیت نیز بیشتر یادآور فضای جامعه پس از نابودی ضحاک و به پادشاهی رسیدن فریدون

است، به شرط این‌که مصراع را همین‌طور که هست بخوانیم و به فکر نیفتیم که با اضافه کردن دو تا ویرگول ناقابل بعد از «دیو» و «فرشته»

هرچه را شاعر می‌خواسته بگوید، کاملاً وارونه کنیم!

بیت گزینیه‌ی (۳) به شکایت و تظلم (دادخواهی) کاوه در بارگاه ضحاک اشاره دارد و در آن، حرفی از دعوت کاوه و همراهی مردم نیست.

(۳) - ۷۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بر او انجمن گشت بازارگاه (۲) سوی لشکر آفریدون شدند (۴) سپاهی بر او انجمن شد

(۴) - ۷۲

پیش از آن‌که ضحاک به پادشاهی ایران دست یابد، جمشید فرمان‌روای کشور بود. وی برخی از فنون و کارها را به جهانیان آموخت، اما چون سال‌ها

گذشت، به تدریج، خودبینی و ناسپاسی به یزدان، بر او چیره شد، چندان که سرانجام گفت: «مرا خواند باید جهان‌آفرین» و به همین سبب قره‌شاهی از

وی دور شد؛ نام‌جویان به گردن‌کشی پرداختند و به ضحاک گرویدند و جمشید گریخت و پس از سال‌ها ضحاک او را به چنگ آورد و با آزه به دو نیم کرد.

مفهوم گزینیه‌ی (۳): نکوهش ناسپاسی در برابر خداوند؛ ناسپاسی نسبت به خداوند موجب تشویش خاطر و سلب آرامش روحی‌ست.

(۳) - ۷۳

مفهوم مشترک ابیات سؤال و سایر گزینه‌ها: در تمام این ابیات اوضاع اجتماعی‌ای ترسیم می‌شود که در آن همه‌ی ارزش‌ها واژگونه شده‌اند و

زشتی و پلیدی و بدی بر زیبایی و درستی و راستی چیره شده است. (دوران پادشاهی ضحاک)

(۳) - ۷۴

پور آبتین: فریدون که پدرش، آبتین، به دست ضحاک گرفتار شد و مغز سرش را به ماران ضحاک دادند.

مرد آهنگر: کاوه؛ چهره‌ای انقلابی که به هواداری فریدون بر ضد پادشاه ظالم وقت، ضحاک، قد برافراشت.

شاه یزدان‌شناس: جمشید؛ پادشاه ایران قبل از ضحاک، که برخی از فنون و پیشه‌ها را به جهانیان آموخت، اما پس از مدتی به تدریج

خودبینی و ناسپاسی نسبت به خداوند بر او چیره شد.

(۱) - ۷۵

مفهوم ابیات مطرح شده در گزینیه‌ی (۱): از بین رفتن جوان‌مردی و وفاداری / رونق یافتن زشتی‌ها و ناراستی‌ها

مفهوم سایر ابیات:

(ب) شکایت از بی‌عدالتی و تبعیض و عدم توجه پادشاه به حقوق رعیت

(د) گله‌مندی از به خطا رفتن همگان (اطاعت از ضحاک)

مفهوم گزینیه‌ی (۴): هرکه رویی مانند تو داشته باشد، بد رفتاری و خودبینی در پیش می‌گیرد.

(۴) - ۷۶

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: نکوهش غرور و سرانجام بد انسان مغرور

مفهوم گزینیه‌ی (۴): حکمت خداوند، تعیین‌کننده‌ی اتفاقات و پدیده‌هاست و اسرار آن هم، برای انسان‌ها ناشناخته است.

(۴) - ۷۷

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: فراموش شدن ارزش‌های اخلاقی و رواج زشتی‌ها

- ۷۸- (۱)** معنی بیت سؤال: هنگامی که در برابر خداوند غرور ورزید (نسبت به او نافرمان شد و حتی ادعای خدایی کرد)، پادشاهی او با شکست مواجه گردید و به بدبختی دچار شد.
- ۷۹- (۲)** معنی واژه: یکایک: ناگهان
- معنی بیت: در همان هنگام، ناگهان از دربار پادشاه، صدای فریاد ستم‌دیده [ای] بلند شد.
- ۸۰- (۱)** آبتین: پدر فریدون، شخصیت محبوب و دادگر شاهنامه بود که مغز سرش غذای ماران شد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:**
- ۲) سیاوش: فرزند کاووس، که در سرزمین توران کشته شد.
- ۳) کی خسرو: فرزند سیاوش از فرنگیس
- ۴) کاووس: پادشاه خودخواه سلسله‌ی کیانی، پدر سیاوش
- ۸۱- (۴)** مفهوم مشترک مصراع سؤال و گزینه‌ی (۴): انبوهی و ازدحام جمعیت
- مفهوم سایر گزینه‌ها:**
- ۱) رندی و زیرکی
- ۲) نکوهش زیاده‌خواهی و رؤیادازی در رسیدن به هدف متعالی و دور از دسترس / عدم تناسب مقصود با توانایی
- ۳) جایز‌الخطا بودن آدمیزاد و نکوهش بی‌گناه دانستن نوع بشر
- ۸۲- (۴)** معنی درست واژه‌ها: درای: ۱- جرس، زنگ کاروان ۲- پتک (زخم درای: ضربه‌ی پتک) / دژم: خشمگین / کتم: پوشیدگی، پنهان داشتن / بیغوله: گوشه‌ای دور از آبادی، ویرانه، بیراهه، گوشه‌ای در خانه
- ۸۳- (۲)** املاي درست واژه: ضلال: گمراهی
- ۸۴- (۲)** معنی درست واژه در سایر گزینه‌ها:
- ۱) میوی: مرو
- ۳) براندیش (از): بترس از
- ۴) سندروس: صمغ زرد رنگ که از آن، روغن کمان می‌گرفته‌اند. (در این جا کنایه از زرد شدن چهره به خاطر ترسیدن)
- ۸۵- (۲)** زاد‌العارفين: خواجه عبدالله انصاری (زاد‌المسافرين: ناصر خسرو) / چشمه‌ی روشن: غلامحسین یوسفی
- ۸۶- (۴)** مفهوم گزینه‌ی (۴): ضحاک از کاوه می‌خواهد شرح ستمی را که به وی رفته است بازگو نماید.
- مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: کاوه بدون توجه به قدرت و جایگاه ضحاک به شکایت و تظلم از وی می‌پردازد. / از جان گذشتن موجب بی‌پروایی مرجع ضمیر «او» و هم‌چنین «اوی»، کاوه است. بیت، زمانی را توصیف می‌کند که کاوه خشمگین و خروشان همراه با فرزندش از دربار ضحاک خارج می‌شود.
- ۸۷- (۱)**